శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షష్టితమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే షష్టితమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
కర్హిచిత్ సుఖమాసీనం స్వతల్పస్థం జగద్గురుం ।
పతిం పర్యచరద్ భైష్మీ వ్యజనేన సఖీజనైః ॥ **1** ॥

యస్త్వేతల్లీలయా విశ్వం సృజత్యత్త్యవతీశ్వరః ।
స హి జాతః స్వసేతూనాం గోపీథాయ యదుష్వజః ॥ **2** ॥

తస్మిన్నంతర్గృహే భ్రాజన్ముక్తాదామవిలంబినా ।
విరాజితే వితానేన దీపైర్మణిమయైరపి ॥ **3** ॥

మల్లికాదామభిః పుష్పైర్ద్విరేఫకులనాదితైః ।
జాలరంధ్రప్రవిష్టైశ్చ గోభిశ్చంద్రమసోఽమలైః ॥ **4** ॥

పారిజాతవనామోదవాయునోద్యానశాలినా ।
ధూపైరగురుజై రాజన్ జాలరంధ్రవినిర్గతైః ॥ **5** ॥

పయఃఫేననిభే శుభ్రే పర్యంకే కశిపూత్తమే ।
ఉపతస్థే సుఖాసీనం జగతామీశ్వరం పతిం ॥ **6** ॥

వాలవ్యజనమాదాయ రత్నదండం సఖీకరాత్ ।
తేన వీజయతీ దేవీ ఉపాసాంచక్ర ఈశ్వరం ॥ **7** ॥

సోపాచ్యుతం క్వణయతీ మణినూపురాభ్యాం
రేజేఽంగులీయవలయవ్యజనాగ్రహస్తా ।
వస్త్రాంతగూఢకుచకుంకుమశోణహార -
భాసా నితంబధృతయా చ పరార్ధ్యకాంచ్యా ॥ **8** ॥

తాం రూపిణీం శ్రియమనన్యగతిం నిరీక్ష్య
యా లీలయా ధృతతనోరనురూపరూపా ।
ప్రీతః స్మయన్నలకకుండలనిష్కకంఠ -
వక్త్రోల్లసత్స్మితసుధాం హరిరాబభాషే ॥ **9** ॥

శ్రీభగవానువాచ
రాజపుత్రీప్సితా భూపైర్లోకపాలవిభూతిభిః ।
మహానుభావైః శ్రీమద్భీ రూపౌదార్యబలోర్జితైః ॥ **10** ॥

తాన్ ప్రాప్తానర్థినో హిత్వా చైద్యాదీన్ స్మరదుర్మదాన్ ।
దత్తా భ్రాత్రా స్వపిత్రా చ కస్మాన్నో వవృషేఽసమాన్ ॥ **11** ॥

రాజభ్యో బిభ్యతః సుభ్రూ సముద్రం శరణం గతాన్ ।
బలవద్భిః కృతద్వేషాన్ ప్రాయస్త్యక్తనృపాసనాన్ ॥ **12** ॥

అస్పష్టవర్త్మనాం పుంసామలోకపథమీయుషాం ।
ఆస్థితాః పదవీం సుభ్రూ ప్రాయః సీదంతి యోషితః ॥ **13** ॥

నిష్కించనా వయం శశ్వన్నిష్కించనజనప్రియాః ।
తస్మాత్ ప్రాయేణ న హ్యాఢ్యా మాం భజంతి సుమధ్యమే ॥ **14** ॥

యయోరాత్మసమం విత్తం జన్మైశ్వర్యాకృతిర్భవః ।
తయోర్వివాహో మైత్రీ చ నోత్తమాధమయోః క్వచిత్ ॥ **15** ॥

వైదర్భ్యేతదవిజ్ఞాయ త్వయాదీర్ఘసమీక్షయా ।
వృతా వయం గుణైర్హీనా భిక్షుభిః శ్లాఘితా ముధా ॥ **16** ॥

అథాత్మనోఽనురూపం వై భజస్వ క్షత్రియర్షభం ।
యేన త్వమాశిషః సత్యా ఇహాముత్ర చ లప్స్యసే ॥ **17** ॥

చైద్యశాల్వజరాసంధదంతవక్త్రాదయో నృపాః ।
మమ ద్విషంతి వామోరు రుక్మీ చాపి తవాగ్రజః ॥ **18** ॥

తేషాం వీర్యమదాంధానాం దృప్తానాం స్మయనుత్తయే ।
ఆనీతాసి మయా భద్రే తేజోఽపహరతాసతాం ॥ **19** ॥

ఉదాసీనా వయం నూనం న స్త్ర్యపత్యార్థకాముకాః ।
ఆత్మలబ్ధ్యాఽఽస్మహే పూర్ణా గేహయోర్జ్యోతిరక్రియాః ॥ **20** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏతావదుక్త్వా భగవానాత్మానం వల్లభామివ ।
మన్యమానామవిశ్లేషాత్ తద్దర్పఘ్న ఉపారమత్ ॥ **21** ॥

ఇతి త్రిలోకేశపతేస్తదాత్మనః
ప్రియస్య దేవ్యశ్రుతపూర్వమప్రియం ।
ఆశ్రుత్య భీతా హృది జాతవేపథు -
శ్చింతాం దురంతాం రుదతీ జగామ హ ॥ **22** ॥

పదా సుజాతేన నఖారుణశ్రియా
భువం లిఖంత్యశ్రుభిరంజనాసితైః ।
ఆసించతీ కుంకుమరూషితౌ స్తనౌ
తస్థావధోముఖ్యతిదుఃఖరుద్ధవాక్ ॥ **23** ॥

తస్యాః సుదుఃఖభయశోకవినష్టబుద్ధే -
ర్హస్తాచ్ఛ్లథద్వలయతో వ్యజనం పపాత ।
దేహశ్చ విక్లవధియః సహసైవ ముహ్యన్
రంభేవ వాయువిహతా ప్రవికీర్య కేశాన్ ॥ **24** ॥

తద్ దృష్ట్వా భగవాన్ కృష్ణః ప్రియాయాః ప్రేమబంధనం ।
హాస్యప్రౌఢిమజానంత్యాః కరుణః సోఽన్వకంపత ॥ **25** ॥

పర్యంకాదవరుహ్యాశు తాముత్థాప్య చతుర్భుజః ।
కేశాన్ సముహ్య తద్వక్త్రం ప్రామృజత్ పద్మపాణినా ॥ **26** ॥

ప్రమృజ్యాశ్రుకలే నేత్రే స్తనౌ చోపహతౌ శుచా ।
ఆశ్లిష్య బాహునా రాజన్ననన్యవిషయాం సతీం ॥ **27** ॥

సాంత్వయామాస సాంత్వజ్ఞః కృపయా కృపణాం ప్రభుః ।
హాస్యప్రౌఢిభ్రమచ్చిత్తామతదర్హాం సతాం గతిః ॥ **28** ॥

శ్రీభగవానువాచ
మా మా వైదర్భ్యసూయేథా జానే త్వాం మత్పరాయణాం ।
త్వద్వచః శ్రోతుకామేన క్ష్వేల్యాఽఽచరితమంగనే ॥ **29** ॥

ముఖం చ ప్రేమసంరంభస్ఫురితాధరమీక్షితుం ।
కటాక్షేపారుణాపాంగం సుందరభ్రుకుటీతటం ॥ **30** ॥

అయం హి పరమో లాభో గృహేషు గృహమేధినాం ।
యన్నర్మైర్నీయతే యామః ప్రియయా భీరు భామిని ॥ **31** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
సైవం భగవతా రాజన్ వైదర్భీ పరిసాంత్వితా ।
జ్ఞాత్వా తత్పరిహాసోక్తిం ప్రియత్యాగభయం జహౌ ॥ **32** ॥

బభాష ఋషభం పుంసాం వీక్షంతీ భగవన్ముఖం ।
సవ్రీడహాసరుచిరస్నిగ్ధాపాంగేన భారత ॥ **33** ॥

రుక్మిణ్యువాచ
నన్వేవమేతదరవిందవిలోచనాహ
యద్ వై భవాన్ భగవతోఽసదృశీ విభూమ్నః।
క్వ స్వే మహిమ్న్యభిరతో భగవాంస్త్ర్యధీశః
క్వాహం గుణప్రకృతిరజ్ఞగృహీతపాదా ॥ **34** ॥

సత్యం భయాదివ గుణేభ్య ఉరుక్రమాంతః
శేతే సముద్ర ఉపలంభనమాత్ర ఆత్మా।
నిత్యం కదింద్రియగణైః కృతవిగ్రహస్త్వం
త్వత్సేవకైర్నృపపదం విధుతం తమోఽంధం ॥ **35** ॥

త్వత్పాదపద్మమకరందజుషాం మునీనాం
వర్త్మాస్ఫుటం నృపశుభిర్నను దుర్విభావ్యం।
యస్మాదలౌకికమివేహితమీశ్వరస్య
భూమంస్తవేహితమథో అను యే భవంతం ॥ **36** ॥

నిష్కించనో నను భవాన్ న యతోఽస్తి కించిద్
యస్మై బలిం బలిభుజోఽపి హరంత్యజాద్యాః।
న త్వా విదంత్యసుతృపోఽంతకమాఢ్యతాంధాః
ప్రేష్ఠో భవాన్ బలిభుజామపి తేఽపి తుభ్యం ॥ **37** ॥

త్వం వై సమస్తపురుషార్థమయః ఫలాత్మా
యద్వాంఛయా సుమతయో విసృజంతి కృత్స్నం।
తేషాం విభో సముచితో భవతః సమాజః
పుంసః స్త్రియాశ్చ రతయోః సుఖదుఃఖినోర్న ॥ **38** ॥

త్వం న్యస్తదండమునిభిర్గదితానుభావ
ఆత్మాఽఽత్మదశ్చ జగతామితి మే వృతోఽసి।

హిత్వా భవద్భ్రువ ఉదీరితకాలవేగ -
ధ్వస్తాశిషోఽబ్జభవనాకపతీన్ కుతోఽన్యే ॥ **39** ॥

జాడ్యం వచస్తవ గదాగ్రజ యస్తు భూపాన్
విద్రావ్య శార్ఙ్గనినదేన జహర్థ మాం త్వం ।
సింహో యథా స్వబలిమీశ పశూన్ స్వభాగం
తేభ్యో భయాద్ యదుదధిం శరణం ప్రపన్నః ॥ **40** ॥

యద్వాంఛయా నృపశిఖామణయోఽంగ వైన్య -
జాయంతనాహుషగయాదయ ఐకపత్యం ।
రాజ్యం విసృజ్య వివిశుర్వనమంబుజాక్ష
సీదంతి తేఽనుపదవీం త ఇహాస్థితాః కిం ॥ **41** ॥

కాన్యం శ్రయేత తవ పాదసరోజగంధ -
మాఘ్రాయ సన్ముఖరితం జనతాపవర్గం ।
లక్ష్మ్యాలయం త్వవిగణయ్య గుణాలయస్య
మర్త్యా సదోరుభయమర్థవివిక్తదృష్టిః ॥ **42** ॥

తం త్వానురూపమభజం జగతామధీశ -
మాత్మానమత్ర చ పరత్ర చ కామపూరం ।
స్యాన్మే తవాంఘ్రిరరణం సృతిభిర్భ్రమంత్యా
యో వై భజంతముపయాత్యనృతాపవర్గః ॥ **43** ॥

తస్యాః స్యురచ్యుత నృపా భవతోపదిష్టాః
స్త్రీణాం గృహేషు ఖరగోశ్వబిడాలభృత్యాః ।
యత్కర్ణమూలమరికర్షణ నోపయాయాద్
యుష్మత్కథా మృడవిరించసభాసు గీతా ॥ **44** ॥

త్వక్శ్మశ్రురోమనఖకేశపినద్ధమంత -
ర్మాంసాస్థిరక్తకృమివిట్కఫపిత్తవాతం ।

జీవచ్ఛవం భజతి కాంతమతిర్విమూఢా
యా తే పదాబ్జమకరందమజిఘ్రతీ స్త్రీ ॥ **45** ॥

అస్త్వంబుజాక్ష మమ తే చరణానురాగ
ఆత్మన్ రతస్య మయి చానతిరిక్తదృష్టేః।
యర్హ్యస్య వృద్ధయ ఉపాత్తరజోఽతిమాత్రో
మామీక్షసే తదు హ నః పరమానుకంపా ॥ **46** ॥

నైవాలీకమహం మన్యే వచస్తే మధుసూదన।
అంబాయా ఇవ హి ప్రాయః కన్యాయాః స్యాద్ రతిః క్వచిత్ ॥ **47** ॥

వ్యూఢాయాశ్చాపి పుంశ్చల్యా మనోఽభ్యేతి నవం నవం।
బుధోఽసతీం న బిభృయాత్ తాం బిభ్రదుభయచ్యుతః ॥ **48** ॥

శ్రీభగవానువాచ
సాధ్వ్యేతచ్ఛ్రోతుకామైస్త్వం రాజపుత్రి ప్రలంభితా।
మయోదితం యదన్వాత్థ సర్వం తత్ సత్యమేవ హి ॥ **49** ॥

యాన్ యాన్ కామయసే కామాన్ మయ్యకామాయ భామిని।
సంతి హ్యేకాంతభక్తాయాస్తవ కల్యాణి నిత్యదా ॥ **50** ॥

ఉపలబ్ధం పతిప్రేమ పాతివ్రత్యం చ తేఽనఘే।
యద్వాక్యైశ్చాల్యమానాయా న ధీర్మయ్యపకర్షితా ॥ **51** ॥

యే మాం భజంతి దాంపత్యే తపసా వ్రతచర్యయా।
కామాత్మానోఽపవర్గేశం మోహితా మమ మాయయా ॥ **52** ॥

మాం ప్రాప్య మానిన్యపవర్గసంపదం
వాంఛంతి యే సంపద ఏవ తత్పతిం।
తే మందభాగ్యా నిరయేఽపి యే నృణాం
మాత్రాత్మకత్వాన్నిరయః సుసంగమః ॥ **53** ॥

దిష్ట్యా గృహేశ్వర్యసకృన్మయి త్వయా
కృతానువృత్తిర్భవమోచనీ ఖలైః।
సుదుష్కరాసౌ సుతరాం దురాశిషో
హ్యసుంభరాయా నికృతింజుషః స్త్రియాః ॥ **54** ॥

న త్వాదృశీం ప్రణయినీం గృహిణీం గృహేషు
పశ్యామి మానిని యయా స్వవివాహకాలే।
ప్రాప్తాన్ నృపానవగణయ్య రహోహరో మే
ప్రస్థాపితో ద్విజ ఉపశ్రుతసత్కథస్య ॥ **55** ॥

భ్రాతుర్విరూపకరణం యుధి నిర్జితస్య
ప్రోద్వాహపర్వణి చ తద్వధమక్షగోష్ఠ్యాం।
దుఃఖం సముత్థమసహోఽస్మదయోగభీత్యా
నైవాబ్రవీః కిమపి తేన వయం జితాస్తే ॥ **56** ॥

దూతస్త్వయాఽఽత్మలభనే సువివిక్తమంత్రః
ప్రస్థాపితో మయి చిరాయతి శూన్యమేతత్।
మత్వా జిహాస ఇదమంగమనన్యయోగ్యం
తిష్ఠేత తత్త్వయి వయం ప్రతినందయామః ॥ **57** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం సౌరతసంలాపైర్భగవాంజగదీశ్వరః।
స్వరతో రమయా రేమే నరలోకం విడంబయన్ ॥ **58** ॥

తథాన్యాసామపి విభుర్గృహేషు గృహవానివ।
ఆస్థితో గృహమేధీయాన్ ధర్మా/ల్లోకగురుర్హరిః ॥ **59** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే కృష్ణరుక్మిణీసంవాదో నామ షష్టితమోఽధ్యాయః ॥